

Ett maningsord till folket om representationsreformen.

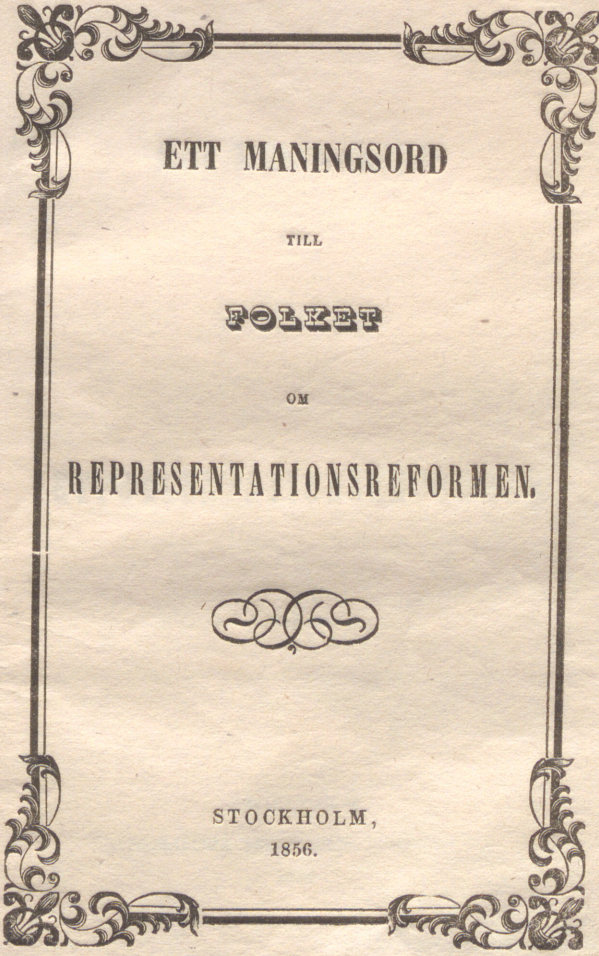
Bolin, Teodor

53 E c Br. 1856

BÖLIN

Post
Et
Repr. 4
(20)

ETT MANINGSORD

TILL

FOLKET

OM

REPRESENTATIONSREFORMEN.

STOCKHOLM,
1856.

ETT MÅNINGSORD

III

502222

REPRESENTATIONEN FÖR HERR

STOCKHOLM

1831

Kungl. biblioteket

0 0000 000039809

ETT MANINGSORD

TILL

FOLKET

OM

REPRESENTATIONSREFORMEN.

STOCKHOLM,

TYPOGRAFISKA FÖRENINGENS BOKTRYCKERI,

1856.

ETT MANINGSOLD

THE

503333

AND

REPRESENTATION

STOCKHOLM

STOCKHOLM UNIVERSITY LIBRARY

1931

I. Inledning.

De konservativa inpräglade oupphörligen, så godt de förmå, genom tal, skrift och tryck, att de framsteg vårt land på den sednaste tiden gjort i ekonomisk utveckling varit en följd deraf, att representations-frågan legat nere, samt att de reformer vi vunnit kunnet ske, emedan regering och folkrepresentation i lugn fått egna sig åt dem, i stället för att utkämpa ofruktbara strider om representationens förändring. De halfliberala, för hvilka jag för korthetens skull nedanför begagnar den träffande svenska benämningen »de grå», förneka knappast detta påstående af de konservativa; hafva så godt som afsvurit tanken på en genomgripande representations-reform; åtnöja sig med att passa på tillfället att då och då kunna skarfvä en ny lapp till den gamla dräkten, som de likväl medgifva blifvit svenska folket alltför trång; och anstränga alla sina krafter för att i denna, all fri rörelse

hämmande tvångströja, af de konservativa tillkämpa sig en fotsbredd mark i sender på den ekonomiska lagstiftningens fält. De liberala i ordets sanna betydelse, de verkligt frisinnade, som tro att det rätta äfven är det nyttiga, och som önska, att hvad som efter allt menskligt förnuft bör anses vara rätt, äfven skall, både för sin egen skull och för sin nytta till samhällets båtnad, tillämpas på vårt lands lagar, — som önska att denna tillämpning må ske så snart som möjligt, de synas icke göra någonting, de äro liksom försvunna, de afhöras icke. Under tiden strettar hvar och en för sig och på sitt håll att göra lycka, som det kallas; att förskaffa sig inkomster och inflytande, för att kunna tillfredsställa en njutningslystnad, som aldrig varit större i vårt land, och som snart hotar att göra söderns veklighet inhemsk i nordens dalar och utplåna de dygder, hvilka utgjorde våra förfäders ära.

För den enskilda frisinnade fosterlandsvännen är detta förhållande högst sorgligt, och han blickar med längtan efter något tecken till förändring, ty han har de giltigaste skäl befara, att, om det får ohejdadt fortgå på denna väg, nationalkarakteren skall blifva alldeles förändrad, hvilket ock i sig innebär nationens död. Det folk, som förlorar sin egendomliga karakter, är moget för sin undergång; på dess sjelfständighet är det snart slut.

Under sådana omständigheter är det en pligt äfven för den obetydligaste personlighet att söka göra något för en förändring, och jag tror, att det ringaste frö till rörelse i denna riktning inom det politiska lifvet skall finna en fruktbar jordmån, som jemförelsevis snart kan gifva en rik skörd.

För att, så vidt jag förstår, fullgöra det jag anser för min pligt, vill jag här söka i största korthet visa huru orätt de konservativa — tala; de grå — handla; och de frisinnade göra uti att — alls icke handla.

II.

Huru det tillgår.

De konservativas påstående, att de små fjät vi tagit framåt kunnat ske, emedan man ej försökt gå långt och hastigt, är fullkomligt oriktigt. Tvärtom hafva de små förbättringar vi vunnit varit en följd deraf, att de liberala för några år sedan yrkade på stora och genomgripande reformer. Man har nemligen i det konservativa lägret icke kunnat glömma, att den lifliga agitationen för en representationsreform höll på att vinna seger. Den väckte krafter till lif, som hotade att alldeles qväfva de gamla fördomar, hvarpå privilegier, undantagsförmåner och orimligheter af alla slag stödjade sig. Denna agitation spridde hastigt politiskt vetande bland massorna, lifvade dem för allmänna frågor och meddelade dem begrepp om det orättfärdiga uti de konservativas bemödanden att föreviga de gamla orättvisorna, som förläna lifvets

njutningar åt några få tärande och dömma den stora närande mängden till lifvets ansträngningar och vedervärdigheter. Då denna fara klart insågs af de konservativa, lofvade de gifva med sig och uppställde sjelfva förslag till förändringar; men utan redligt uppsåt att gå in på sådana. Ändamålet var att vinna tid, så att det frisinmade partiets anlopp måtte sakta sig. Sedan kunde de sjelfva låta sina egna förslag falla för de liberalas obelåtenhet med de alltför små eftergifterna. De vunno härvid två stora fördelar: den första att få de liberalas kraftansträngningar inställda tills vidare; den andra att under tiden hinna på sitt eget sätt bereda sig på åtskilliga små eftergifter åt de allmänna rättsbegreppen och åt de oafvisligaste ekonomiska behofven, hvarigenom de kunde skenbart visa, att äfven med den nuvarande representationen kan man vinna förbättringar. De förtiga visserligen, att dessa förbättringar äro så högst obetydliga i jemförelse med hvad som på denna långa tid kunnat åtgöras, ifall folkets vilja varit i tillfälle att genom en verklig folkrepresentation uttala sig, och att de varit så trängande nödvändiga, att om de längre förvägrats svenska folket, fara kunnat uppstå, att våldsamma omstörtningar inträffat. De hafva medgifvit förbättringar, det är hufvudsaken; men huru mycket af nationens rättmätiga anspråk blifvit afprutadt eller ännu

densamma förvägradt, det vill man ej erkänna.

Nu är denna manöver med lycka för det konservativa partiet utförd; nu gäller det att förekomma ett nytt anlopp af de frisinnade, genom att locka dem in på ytterligare strider om en tumsbredd mark. Den nuvarande representationens tvångströja förlamar alla de liberalas anfall på de bestående orättvisorna; men de privilegierade, som blott behöfva parera och således ej nödvändigt måste hafva stort svängrum, finna sig förträffligt i densamma. Den har en stor förtjenst i deras intresse, då den förlamar anfallat, men lemnar försvaret full kraft, ja till och med förstärker detsamma derigenom, att anfallat kommer att göras, icke af folket i allmänhet, utan af några få folkvänner inom representationen, så att sjelfva de anfallande ej bli sådana, som ha allt att vinna, utan redan äro till en viss mån delaktige i de undantagsförmåner, som de konservativa försvara.

Det är så uppenbart tydligt för hvarje oförvilladt omdöme, icke allenast att vi med en sann folkrepresentation skulle hunnit mycket längre på förbättringarnes bana, utan äfven, att vi blott genom kraftiga bemödanden för en representationsförändring skulle hafva tvungit de konservativa till ännu större eftergifter i de frågor, som äro så att säga materiella, att man har svårt att fatta hvar-

före de grå gå de konservativa till mötes i deras lifligaste önskan, att striden om representations-förbättringen må hvila. Det blir ganska ursäktligt om mången tror, att de grå, hvilka kalla sig liberala, men göra de konservativa till viljes i sjelfva hufvudpunkten, genom hvars bringande till en lycklig lösning allt annat skulle följa lika fort som folkviljan hunne bestämma sig — det blir ganska ursäktligt, säger jag, om mången tror, att de grå icke äro verkliga framåtskridandets vänner, utan blott taga liberalismen till mask, för att under den skaffa sig anhängare och inflytande, och möjligen för att bringa de med företrädesrättigheter nu mest hugnade att dela med sig åt den grå falangen, men ingalunda för att göra alla medborgare delaktige af en fullkomlig jemnlighet i rättigheter och skyldigheter. En sådan misstanka mot de grå är så mycket ursäktligare, som de aldrig uppgifva sig strida för en god sak derföre, att den är enlig med rättvisan, utan blott derföre, att den befinnes fördelaktig. De sätta nyttan framför allt, liksom om något kunde vara nyttigt i verkligheten utan att vara rättvist. För ögonblickets fördel glömma de framtidens mängdubbla olägenheter, glömma att endast det rätta är i verkligheten nyttigt och eger bestånd, äfven om dess nytta för tillfället föga kan skönjas. För att få några skillingar inbespa-

rade på bresporto, för några runstycken billigare tull på ett skålpund socker och mera dylikt, som visserligen kan vara förträffligt i sin mån, men likväl alltid förblifver obetydligheter, glömma de människans heligaste rättigheter, glömma att den största delen af svenska medborgare utgöres af personer, som måste lyda lagar, hvilka några få maktegende klasser stifta. De förblifva godvilligt i den nuvarande representationens tvångströja, ehuru den förlamar anfallet på orättvisan och företrädesrättigheterna, men lemna de konservativa all behöflig frihet för att parera dessa anfall.

Då de konservativas satser äro osanna och de grå handla oklokt, när de väl i teorien bestrida de konservativas läror, men i verkligheten icke vilja med kraft gripa verket an; för att omändra den samhällsbyggnad, som är uppförd efter dessa osanna satser, utan låta sig förledas af motpartiet eller sin egen sjelfviskhet att på det gamla samhället klistra en eller annan lapp, så göra de liberala åter sig skyldiga till en fullkomlig handfallenhet. Om någon bland dem utkastar ett lystringsord, så träffar det visserligen i hemlighet deras hjertan och vinner der anklång, men det sätter dem icke i rörelse. De konservativa skrika genast på revolution, omstörtning, kommunism; och dessa stora ord från det motsatta lägret tryckas skrämmande de liberala från hvarje verk-

samhet. När de grå se sådant, instämma de i ropet, och söka afskudda sig hvarje miss-tanke att hafva delaktighet i det som framkallat dem. För att bevisa hvarje sådan miss-tankes obefogenhet afstå de från nästan alla sina anspråk och göra ett med de konserva-tiva. Följden är att de konservativa segra. De slippa strida mot de liberala om de stora förbättringarne och få i stället i all fred kifvas med de grå om några småsaker. Detta de liberalas beteende är, om icke förrädiskt, så åtminstone fegt. Huru annorlunda skulle det ej gå till, om de liberala mera lyssnade till rösterna inom sitt eget parti, än till de stora besvärjelseformlarne från motpartiet?

III.

Huru det kunde tillgå.

De liberalas stora antal gifver deras parti en obestridlig öfverlägsenhet i kraft så snart det uppträder. Hvarje man vet, att det är nationens stora majoritet, som utgör det liberala partiet; ty den stora majoriteten saknar de rättigheter, som rätteligen tillkomma hvar och en såsom människa och medborgare, och hans eget intresse, hans omtanka om sina barns framtid, hans traditionella minnen från fria förfäder mana honom att icke låta några få privilegierade klasser längre beröfva honom dessa rättigheter. Men så snart de grå skulle märka, att de liberala, det vill säga den stora mängden af folket, med allvar fordrade rättvisa, då skulle äfven de sluta sig till saken, och de konservativa stå der, blott en handfull människor med orättvisan på sin sida, utan styrka att försvara sina orättmätiga fördelar och utan mod dertill. De liberala skulle således om de kraftigt uppträdde hastigt se sig förstärkta af de grå; de skulle derjemte finna de konservativa ödmjuka och eftergifvande.

Men det finnes ingen rättighet, som är mera allmän, än den att få sjelf hafva ett ord med i fråga om de lagar, som man skall lyda. Intresset för denna rättighet finnes hos hvar man. Derföre är också tillkämpandet af denna rättighet den bästa lösen för att samla folkets majoritet till samverkan. *Hvar medborgares rätt att välja dem, som stifta lagarne,* är en lösen, som skall finna genljud i djupet af hvarje bröst från Torneå träsk till Falsterbo ref, från Stadjans bergstoppar till de yttersta svenska klippholmarne i Alands haf.

På grund af ofvanstående sanning vill jag nu, sedan jag visat, att de konservativas ord äro osanna, de grås handlingssätt orätt, och de liberalas overksamhet oklok, öfvergå till mitt hufvudämne, nemligen min åsigt om hvad som bör göras, för att befordra hvarje mans rätt och samhällets fördel.

Det har tillräckligt visat sig, att hvarje enskildt personlighet, som försökt höja det liberala partiets fana och samla krafterna för en representationsreform, misslyckats eller åtminstone förtröttats. De politiska personligheterna å hans sida ha icke vågat kraftigt understödja honom, då man hyst den farhågan, att han icke skulle vinna tillräckligt bistånd af den stora mängden. Hans politiska motståndare ha deremot angripit honom från alla håll. Han framställes såsom egennyttig lyck-

sökare, hvilken genom massornas uppretande vill komma sig upp till inflytande och makt; han skildras såsom en orostiftare, den man på långt håll bör undvika; han blifver hatad och illa behandlad i kretsar, der han förr blifvit gerna sedd, och der man i fred och ro vill njuta af sina privilegier och förmåner. Vid detta förhållande är det icke att undra på, om hvarje mera känd person håller sig tillbaka, eller om ingen har nog mod att ställa sig i spetsen för en strid, på hvilken han sjelf har föga att vinna, då fördelarne skola tillfalla det stora hela, både för det närvarande och för framtiden.

Deremot har folket ännu icke sjelf någon sin misslyckats, ty det har aldrig på egen hand uppträdt för sin sak. Och man kan vara öfvertygad, att, om från folkets massa utginge en otvetydig förklaring, att det icke längre vill finna sig i sitt omyndighetstillstånd, så skulle det icke behöfva sakna personer med insigt och talang, som åtog sig att vara dess fanbärare. De skulle då inställa sig, glada att få gå i första ledet med frihetens banér; ty de visste på förhand, att bakom dem kom, icke ett litet parti, icke en liten flock liktänkande vänner, utan en stor och kraftig nation, som aldrig skulle låta frihetsfanan falla.

Det enda kloka, som nu bör och kan göras för representationsreformen, är derföre, enligt min åsigt, att folket sjelf tager saken

om hand, och hvilket kan ske på följande sätt:

- Då utan tvifvel städernas innevånare och synnerligen Stockholmsboarne hafva lättare att sammankomma och organisera sin verksamhet, än innevånarne på landsbygden, så vore det första steget, som skulle tagas, att helst i Stockholm, men eljest i någon af de större städerna, bildades en liten förening af män ur det egentliga folket, hvilka voro tillräckligt kända för fosterlandskänsla, heder och upplysning, att kunna utöfva något inflytande på den stora mängden. Denna förening, som tills vidare skulle utgöra ett slags verkställande utskott, borde på det ställe, der den bildades, inbjuda alla medborgare, som intresserade sig för en representationsreform, grundad på hvar och ens rätt att deltaga i valen till lagstiftande församlingen, att sammanträda till ett möte för att utse en man eller en komité att gemensamt med verkställande utskottets ledamöter uppgöra det eller de förslag, som borde framläggas för riksdagen. Sedan detta förslag vore färdigt och bekantgjordt, skulle verkställande utskottet utlysa ett nytt möte för bildandet af ett central-reformsällskap. Alla, som antecknade sig såsom ledamöter i detta sällskap, skulle i och med detsamma ha förbundit sig att erkänna det uppgjorda förslaget såsom sitt program, för hvars genomdrifvande man ville arbeta,

utan afseende på om det i någon eller några detaljer kunde avvika från ens egna önsknin-
gar eller åsikter. Sedan central-reformsäll-
skapet sålunda vore bildadt, skulle dess be-
mödande utgå på att göra dess program an-
taget och godkänt öfver hela landet. För
detta ändamål skulle det verka genom skrif-
ter, som spriddes öfverallt till ytterst billiga
priser; genom möten, som utlystes än här,
än der i landsorterna af de sällskapets ledamöter,
hvilka af bestyrelsen dertill finge fullmakt;
samt slutligen genom reformföreningar, som
bildades i hvarje län, stad, härad och socken,
der sådant läte sig göra. Öfverallt skulle
samma program komma att gälla. Enighet
är enda medlet att vinna frihet. Den en-
skilte, som möjligen ej vore nöjd med vissa
delar af programmet, finge underordna sin me-
ning under de flestas vilja, eller låta bli att
ingå såsom ledamot af reformvännernas stora
samhälle.

När sålunda programmet hade ett starkt
stöd i den offentliga opinionen, skulle en eller
flera riksdagsmän anmodas att framlägga det
i Konstitutions-utskottet såsom ett *förslag till
representationsreform*. Samtidigt dermed borde
ombud från hvarje läns reformföreningar sam-
manträda i Stockholm eller riksdagsorten, för
att, såsom en öfverstyrelse, leda reform-sträf-
vandets angelägenheter och fatta de beslut,
som kunde anses lämpliga i fall Konstitutions-

utskottet eller de nuvarande privilegierade stånd, som kalla sig Sveriges folk-representation, skulle vägra att godkänna förslaget, sådant det framlägges eller med sådana mindre förändringar, som ej kunna inverka på hufvudgrundsatserna i detsamma.

Jag befarar icke, att en sådan vägran från vår riksdag skulle ifrågakomma, ifall folket öfver hela landet visat sympathi för förslaget, och förr än detta skett, borde det icke framläggas, utan reformsträfvet inskränkas till opinionens bearbetande och folkets lifvande för saken. Men skulle verkligen, emot min förmodan och mitt hopp, de privilegierade klassernas ombud, som kalla sig för svenska folkets, gå så långt i sin hallstarrighet, så skulle folket se hvad det af den nuvarande lagstiftningen hade att vänta, och reformsträfvet öfverstyrelse skulle då veta hvad klockan vore slagen, och hvad den hade att göra.

Hade ett sådant förslag en gång kommit att hvila på ständernas bord, så kan man vara öfvertygad, att folkets fiender icke skulle till den följande riksdagen förmå intrigera ut det, och väl godkänt i grundlagsenlig ordning af riksdagen, skulle det endast erfordra regeringens bifall för att träda i verket. Man kan ej förmoda att Konungen skulle neka sitt bifall.

IV.

Utveckling af skälen.

Skälen hvarföre det är nödvändigt att män ur folket först gripa verket an, äro till en del redan anförda; de kunna här i korthet upprepas och några tilläggas. Det första och hufvudskälet är, att folket kan få vänta årtionden innan någon inflytelserik person i de högre klasserna vill lägga sig ut för saken och äfventyra sitt hvardagslugn för att kasta sig in i politiska strider, med hvilka för en sådan man alltid följa stora obehag. Det måste således sjelf taga sin sak om händer, om det snart vill komma ur det närvarande omyndighetstillståndet.

Ett annat och lika viktigt skäl är, att det är nödvändigt, att män ur folket genast från början få vara med om sakens utförande, på det folket må kunna vara öfvertygadt, att den plan man föresätter sig och det mål man bestämmer, icke må likna något af dessa half-

förslag, för hvilka de grå gerna skulle se folkets välönskningar och biträde, men genom hvilka man likväl ingalunda vill skaffa hela folket rättvisa och fulla medborgerliga rättigheter. Man kan vara öfvertygad, att intet radikalt representationsförslag skall komma till stånd genom endast herremän för annat öde, än att genast begrafvas. Deremot skola de nog, om de se sig nödsakade till verksamhet i detta afseende kunna uppgöra förslager, med mer eller mindre svartgrå botten, för hvilka de vilja anstränga sig. Men skulle genom någon ugglä i kråkhopen ett verkligt folkligt förslag blifva utarbetadt, så skall dess upphofsman sakna allt stöd från den samhällsklass han tillhör; han skall vidare få ofantligt mycket svårare, än män ur sjelfva folket, att göra det känt och älskadt bland massorna; han skall snart uttröttas och saken skall falla, hvarpå de konservativa och de grå i korus skola uppstämman segersånger och påstå, att folket sjelf icke är moget för politiska rättigheter, att det ej har håg för allmänna saker, ej insigt i dem; allt detta bevisas bäst deraf — skola de säga — att den och den mannen, som radikalt förde folkets talan, icke fick något understöd. Må det ej vara min sak att genom någon insinuation vilja öka den misstänksamhet, som redan förut förefinnes hos de lägre klasserna emot de högre; denna misstänksamhet gör redan

förut alltför mycket ondt, skapar kallsinnighet och förlamar, der det erfordrades värma, lif och kraft. Men med de exempel man haft för ögonen, kan man likväl icke undgå att erkänna det äfven vara en möjlighet, att en man, som uppträdde för folkets sak, i början möjligen med ärlig mening, under loppet af agitationen kunde bli smittad af egennyttan eller andra känslor, som vore i stånd att förmå honom förråda eller åtminstone öfvergifva den agitation han sjelf uppväckt. I sådan händelse skulle man stå rädlös och handfallen, om icke folket sjelf från början satt saken i gång och användt de mera skickliga herremännen blott såsom biträden, jag hade så när sagt verktyg; då deremot i det sednare fallet den ledande tanken alltid vore kvar i sin verksamhet och blott behöfde kalla ett nytt biträde eller nya verktyg att biträda det ledande utskottet eller central-reformsällskapets bestyrelse.

Att män ur folket, de må vara äfven de mest bildade inom hela vår med kroppskrafterna arbetande befolkning, icke hafva tillräckliga insigter för att i detalj utarbета förslag till en af våra viktigaste grundlagar, det skall erkännas af hvar man, och villigast just af de män ur folket, som hafva mesta insigterna, och som äro alltför ädelsinnade för att vara egenkära. Detta är skälet hvarföre man skulle kalla en eller flere personer att utar-

beta förslaget. Att han eller de borde göra det gemensamt med dem, som först tagit saken om händer, är en följd af förut framlagd bevisning, att männen ur folket oupphörligen sjelfva böra följa operationerna med sin uppmärksamhet, för att kunna bevaka deras gång och se till att den ursprungliga idéen icke förfuskas.

När förslaget väl är af verkställande utskottet och den till dess utarbetande utsedda komité gilladt, bör man ej vidare tvista om detsamma, utan antaga det såsom gemensamt program. Det skulle nemligen eljest vara mycket lätt för motståndarne att förhindra sakens bringande till slut, blott genom att oupphörligen förlänga diskussionen om detaljfrågor, derigenom bilda partier och missämja, och slutligen undergräfvat hela frågan. Om man en gång kunde lyckas att genomdrifva förslaget i sin helhet, så skulle det ju stå hvar och en öppet att sedermera i laga ordning åstadkomma förändringar i de delar, som han icke ansåg vara riktiga. Hade han rätt i sin åsigt, så skulle det icke vara svårt att få majoriteten inom den nya representationen att gilla densamma; ville åter den nya representationens majoritet icke vidkännas hans förslager, så måste han ha skäl att betvifla riktigheten af sin mening, eller finge söka nya tillfällen att upplysa allmänna opinionen om deras riktighet.

För en politisk plans genomdrifvande är framför allt nödvändigt, att de som arbeta för densamma äro eniga. Det är derföre angeläget att ingen erkännes såsom ledamot af reformsällskapet, som icke är redo att arbeta för det antagna programmet tills det är genomdrifvet.

Man må ej tro att vederbörande motståndare mot folkets deltagande i lagstiftningen skola förblifva overksamma, utan tvärtom i sina köpta tidningar och genom sina utläggare af alla slag ifrigt söka framställa hela rörelsen såsom skadlig, farlig, oförnuftig, och Gud må veta hvad allt. För att på samma gång kunna sprida sina egna åsikter och vederlägga motståndarnes äro folkskrifter det ändamålsenligaste medlet, och man skulle vara beredd att uppmuntra sådana som förtjenstfullt utvecklade det sanna och det nyttiga i de idéer, som reformsällskapet hade gillat och antagit. Ju billigare pris, desto lättare tillgängliga för hvar man, och desto mäktigare att verka för det goda.

Men det är ej nog att väcka förnuftet till eftertanka och insigt om sakens vigt; man måste äfven anslå känslan och lifva menniskorna till värma och ifver för samma sak. Detta uträttar tryckta skrifter blott långsamt och i ringare mån. När deremot det talade ordet går öfver läpparne, finner det lättare sin väg från hjerta till hjerta; den enas värma

meddelar sig åt den andras och ökar denna, och så tillbaka; för sig sjelf, vid sin bok kan man vara öfvertygad om och färdig att erkänna det rätta, att skänka det sitt bifall; men i en stor samling af liktänkande blir man hänförd, 'entusiastisk och färdig att strida för det rätta, att offra alla sina krafter och sig sjelf för dess seger. Derföre måste offentliga möten ansluta sig till folkskrifterna. Hvad en kolportör af sådana skrifter blott småningom kan förbereda, det kan en folktalare på en kort stund fullborda. Men det är ett lika försigtigt som nödvändigt vilkor, att centralföreningen utöfvar en kontrollerande uppsigt öfver den agitation i landsorten, som bedrifves i dess namn, och för den skull är det nödvändigt, att ingen dess ledamot, utan sällskapet fullmakt företager sig att hålla offentliga möten. Äfven med bästa vilja att hålla sig på lagens grund och botten, behöfver man der-till äfven kännedom om lagens beskaffenhet och talang att röra sig inom de gränser den utstakar, och derföre bör ingen, som ej först är af central-sällskapet känd för dessa egenskaper, tillåtas att å dess vägnar verka på aflägsna orter. Ett öfverlagdt ord, en förhastad handling kan framkalla kronobetjening och domare, och saken vinner alltid på att så bedrifvas, att dessa få intet med den att beställa.

Men det är ej nog med att skrifterna väcka

förståndet och att mötena lifva känslan. För en fortfarande och ihärdig kraft i hela rörelsen fordras också, att i orterna städse finnas män, som uppehålla intresset för saken. Detta är ett skäl, hvarföre man i alla landsorter bör söka att bilda hjälpföreningar. Äfven ett annat skäl ligger till grund derför, och jag anser äfven det vara af synnerlig vikt. När en gång rörelsen fått den utsträckning, att man tror det vara tid att framlägga förslaget för Rikens Ständer, kan man förutsätta såsom möjligt, ehuru icke troligt, att något stånd kunde, i sin inbillade rätt till orättvisa privilegier, vara nog hallstarrigt att säga nej till förslaget. Denna möjlighet är så mycket större, som agitationen är på mindre ordnad fot i landsorterna. Vid ett sådant förhållande skulle saken antingen förfalla, allt blifva vid det gamla, och folket åter taga sin tillflykt till en from förtröstan på de maktegandes framtida nåd och barmhertighet; eller skulle man fatta beslut, som voro egnade att öfvervinna det motstånd den allmänna meningen funne inom ett eller möjligen ett par Riksstånd. Rätt att afgöra mellan dessa alternativ, att besluta i så grannliga och för hela nationen ytterst viktiga ögonblick kan icke tillerkännas ensamt hufvudstadens reformvänner. Dervid fordras att höra röster från hela landet, och, upplysta — om orternas förhållanden och tänkesätt väl kunniga, inflytelserika röster. Det giltigaste och

bästa sättet att få män med dessa egenskaper tillsammans i hufvudstaden, är att få dem hit såsom ombud för reformvännerna i orterna. Men för sådana ombuds utseende erfordras, att reformvännerna i orterna ordna sig i kretsföreningar. Dessa äro äfven nödvändiga för att de beslut, som ombuden från landsorterna eller reform-sträfvandets öfverstyrelse kunde fatta, skola kunna blifva hastigt och med kraft utförda. Och detta är det tredje skälet för dessa hjälpföreningars bildande i landsorten.

Skälen för deras fördelning i läns-, härad- och sockenföreningar äro klara för hvar man. Den mindre bemedlade medborgaren kan icke lemna sitt hem, för att på ett aflägsset ställe deltaga i det politiska lifvet. Skulle man blott i de större städerna och i häraderna stifta sådana sällskap, så skulle de få räkna bland sina ledamöter blott de närmast boende eller de förmögnaste, hvilkas tillgångar och vilkor medgäfvade dem att för sammankomsterna lemna hvardagslifvets bestyr och begifva sig till öfverläggningarne om samhällets angelägenheter. Men blifva sådana föreningar stiftade äfven inom mindre kretsar i socknarne, då kan hvar och en, som derfor har intresse, infinna sig för att uttala sin mening om hvad som vore godt för en sjelf, för ens barn och för ens medborgare. När på detta sätt hela det egent-

liga folket komme i tillfälle att fästa intresse vid saken, skulle dess kraft blifva oemotståndlig.

Men för sammanhållningen mellan de särskilda sockenföreningarne skulle det troligen blifva obeqvämt om deras föreningspunkt vore så aflägsen, som i länets residensstad, eller på blott ett ställe i länet. Det är derföre jag anser nödvändigt att de särskildta sockenföreningarne sammanfatta sig först till häradsföreningar och först dessa till länsföreningar. Agitationens stora maschineri får visserligen derigenom ganska många utvexlingar, men denna olägenhet anser jag vara mindre, än att hjulen skola blifva så stora, att afståndet mellan axeln och kuggarne blir alltför betydligt. Om ett litet hjul skulle komma i olag, är det mindre farligt för det helas regelbundna gång.

Jag har uttalat den öfvertygelsen, att programmet skulle af reformsällskapet bli framlagdt såsom förslag till Rikets Ständer först när opinionen i landet för detsamma blifvit tillräckligt allmän, och dess anhängare voro tillräckligt organiserade. Mina skäl dertill förefalla åtminstone mig fullkomligt giltiga.

Till en början kan det anses såsom ganska säkert, att så länge icke en aktningssjudande del af landets befolkning uttalat sig för detsamma, skall det icke lyckas att gå igenom, och sjelfva framläggandet af förslaget således vara ändamålslost. Men för det andra

skulle en visad oförmåga hos reform-agitationen att sätta igenom det förslag den framlagt, minska sjelfva denna agitationens anseende och göra en stor mängd medborgare kall-sinniga för eller åtminstone misströstande om dess sak. Det skulle då gå såsom 1844. Reform-ifvern skulle upplösa sig i några matta bemödanden att få åtminstone något. De radikala skulle draga sig tillbaka, de grå taga saken om hand och förfuska den, och de konservativa slutligen utskratta hela upptåget, så länge den nya domningen varade. Om reformvännerna i stället för att med svaga krafter söka alltför snart genomdrifva sina syften inom den nuvarande representationen, använda alla sina bemödanden på att verka bland folket, och derigenom oupphörligen öka sina krafter, så skola de finna ett mycket tacksammare fält för sina ansträngningar, och så mycket fortare se sig i stånd att kunna med hopp om framgång mäktigt understödja ett förslag hos Ständerna.

Skulle utan sällskapetets förvällande någon riksdagsman omfatta programmet och på för-hand framlägga det inför representationen, så kunde man måhända understödja honom; men om han skulle lida nederlag, så finge det stå för hans egen räkning och vitsorda den nuvarande representationens otillgänglighet för rättmätiga anspråk, men ingalunda såsom ett bevis på reform-agitationens van-

makt eller ringa sympathier, då dess båge aldrig varit uppspänd och dess sympathier icke varit uppkallade.

Men när tiden är inne, när folket i alla landsändar är upplyst om sitt sanna intresse och därför visar värma och hänförelse, då är det lämpligt att för riksdagen framlägga reformvännernas program såsom den fullbordade agitationens förslag och att verka för det samma, samtidigt med bildandet af reformsträfvandets öfverstyrelse å riksdagsorten. Man kan icke förmoda att något stånd under sådana förhållanden skulle vara nog hallstarrigt att vilja sätta sig emot folkets sak. Man skulle sky tillbaka för skammen af en sådan orättfärdighet och icke våga ådraga sig ansvaret för en sådan motsträfvighet. Men om det emot förmodan skulle inträffa, så hade man reformsträfvandets öfverstyrelse till hands att, stödd på allmänna meningen i landet, besluta om hvad som borde göras. I denna öfverstyrelse skulle säkert många riksdagsmän hafva fått säte och stämma, om de i landsortens reformföreningar voro kända för reformens vänner, och de skulle, såsom mellanlänkar mellan de grundlagliga representanterna för svenska folket och de af folket sjelf utsedda, kunna bidra ofantligt mycket till en lycklig och önskvärd lösning.

V.

Slutord.

Allt kunde på detta sätt försiggå i fred och lugn, om än icke i liknöjd overksamhet; allt utkämpas med det skrifna och talade ordets makt, och svenska folket slutligen få glädja sig åt ett samhällsskick, der ingens röst vore undertryckt, utan alla egde lika rätt att utse ombud för lagarnes stiftande och skatternas bestämmande.

Jag förutsätter nemligen, att det aldrig kunde falla Regeringen in att vägra sitt bifall till ett Riksbens Ständers beslut, tillkommet på detta sätt och understödt af en sådan rörelse bland nationen. En Regering, som ville sätta sig emot folkets önsknningar, på detta sätt uttalade, skulle ha förlorat allt stöd inom landet, och den kunde endast, om den vore stödd på hoppet om utländsk hjälp, våga ett sådant försök att trotsa national-andan och national-medvetandet. Men då vore den också uppenbart landsförrädisk, och dess undanröjande vore både rättmätigt och nödvändigt.

De åsigter jag här uttalat skola förefalla många såsom alltför djerfva, ja såsom äfventyrliga. De lära icke blifva få, som skola anse dem vara farliga. Man skall komma att varna för en eldbrand, som, icke i tid utsläckt, kan åstadkomma en vådeld.

Men de äro mina åsigter om hvad som är rätt och godt att nu göra, och jag kan icke tillåta mig att i afgudisk tro på olycksprofeters spådomar undertrycka dem. Äro de oriktiga, står det fritt för dem, som ej äro af samma tanka, att vederlägga dem. Mitt sinne skall aldrig vara stängdt för skäl och bevis. Men sådana fordrar jag för att afstå från min mening. Förmår man vederlägga mig, då skall jag vara så villig som skyldig att erkänna mig hafva haft orätt; men intill dess må man ej tillräkna mig såsom ett fel, att jag anser mig böra med varm ifver kämpa för det jag tror vara rätt och nyttigt för fäderneslandet.

Jag är också fullt öfvertygad, att, om några af mina medborgare, i hvilkas händer möjligen dessa blad kunna falla, finna mina åsigter vara deras egna, eller finna sig öfvertygade af mina skäl, så skola de efter läsningen af dessa blad innerligt önska, att här måtte finnas några ädla män af folket, som hafva nog hjerta i bröstet att våga sätta sig i spetsen för utförandet. Målet torde icke hinna så särdeles fort, men betydligt hasti-

gare skulle det dock på detta sätt uppnås, än om hvar och en för sig och alla i landet förblifva i samma dåsiga lojhet, som hittills.

Om i början blott några få liktänkande vänner skulle sammanträffa i bemödandet för denna sak, så kan man dock vara öfvertygad att, ifall den är rättmätig, de snart skola se sitt antal hundrafaldigas och tusendubblas. Deras känslor och deras ord skola finna genklang hos liksinnade bröder i alla våra dalar, på alla våra berg, och slutligen skall folket instämna med dem, och ropet på representationsreform blifva en gemensam lösen från Ystad till Haparanda. Må man ej afskräckas af hinder och svårigheter i början. Allt godt har mycket ondt att bekämpa innan det kommer till heders. Men det rätta skall dock till slut segra.

I allmänhet, för fosterlandets skull i första rummet, för den goda sakens i det andra och för reformvännernas egen skull i tredje rummet, är det likväl nödvändigt, att man håller sig fullkomligt inom laglighetens rāmärken. Hvarje steg derutom, huru obetydligt det än må vara, skall bereda den, som tager det, obehag, kanske olycka, försvaga saken och skada fosterlandets allmänna intressen.

Deremot skola inga försåt och inga ränker kunna i längden motstå en rättmätig agitation, om den uppträder lagligt, frimodigt och öppet, såsom det höfves afkomlingarne af de män,

Printed & sold by

Pris: 4 sk. Banko.
